

Elektrik istihlâk resmi hakkında 1/884 numaralı kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/495

1 - III - 1934

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

14 - VI - 1930 tarih ve 1718 sayılı kanuna zeylen elektrik istihlâk resmi hakkında Maliye ve killiğine hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 28 - II - 1934 toplanışında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâyihası

725 numaralı kanun ile memlekette petrol ve benzin inhisarı tesis edilirken umumî elektrik ve havagazı tesisatı olan yerlerde sanayide kullanılanlar müstesna olmak üzere tenviratta müstamel elektrik ve havagazı sarfiyatı % 10 nisbetinde resme tâbi tutulmuş, bilâhare 1871 numaralı kanunla yine umumî elektrik ve havagazı olan mahallerdeki istihlâkât için tenviratta istimal edilenlere ilâveten teshin, ütü, vantilâtör, banyo ve saire sarfiyatı da nisbeti yüzde beşe tenzil suretile teşmil olunmuştur. Bu kanunun hükmüne göre, elektrik ve havagazı sarfiyatı efrat ve müessesat için fatura bedelinin yüzde beşi miktarında bir resim ödemekte ve sınaî müesseselerde tam bir muafiyete mazhar bulunmaktadır.

Resmin fatura bedeli üzerinden ödenmesi, her yerde elektrik ve havagazı kilovat bedellerinin mütehalif olmasınla dolayı çok farklı ve gayri adil bulunur. Ezcümle İstanbulda elektrik sarfiyatı bedeli hususî tenviratta kilovat başına 13 - 17, sınaî müesseseler için azamî 8 kuruş, asgarisi de 3,83, Akara şehri için tenviratta 26,25 ve sınaî müesseselerde 7,75, İzmirde 6 - 20 kuruş arasında tehalüf ediyor. Havagazı da 7 - 16 kuruş arasındadır. Diğer şehirlerde de sarfiyat bedeli çok farklı bulunuyor. Bu itibarla aynı miktar sarfiyat, ayrı miktar ve nisbetlerde vergi ödüyor ve kilovat fiati yüksek olan şehirler halkından alınan vergi fazla bulunuyor. Bunun tanzimi ve bir dereceye kadar tekliif adaletinin temini için resmin elektrikte kilovat, havagazıyla metre mikâbrı üzerinden alınması zarurî bulunmuştur. Diğer eihetten elektrik istihlâk resminin sınaî müesseselere de teşmili icap eder. İmtiyazlı şirketler tarafından memlekette istihsal olunan elektrik kuvveti 105 000 000 ve belediye ve sair müesseseler istihsalâtı da on milyon kilovattı geçer. Bu miktardan 20 - 25 milyonu hususî tenviratta, 45 milyonu sınaî müesseselerde, üst tarafı da tramvaylarda ve resmî dairelerde istihlâk olunur. Bu günkü vaziyette elektrikten maada mahrukat olarak petrol, kömür kullanan muhtelif müesseseler de vardır. Elektrik masrafının ve resmin azlığı bu müesseseler arasında işletme masrafı noktasından mühim farklar husule getiriyor. Petrol veya sair mayii madenii mahrukat kullanan müesseseler ağır gümrük veya istihlâk resmi verdikleri gibi kömür yakan müesseselerle de ihraat kömürlerinin ucuza satılmasını teminen dahilî satış fiyatlarına yapılan zammı da ödedikleri halde elektrikle

işleyen sınaî müesseseler bu derece külfet ve masraf altında değildir. Binaenaleyh bu üç nevi mahrukat mevaddı kullanan müesseseler arasında gayri müsavi şeraite nihayet vermek ve bütçe mülâhazası da ihmal edilmiş olmamak üzere hususî tenviratta kullanılanların yarısı nisbetinde, sınaî müesseselere de vergi koymak mecburiyeti hâsıl olmuş ve sokak ve caddelerde ve nüfusu 10 000 ne kadar olan kasabalar tenviratı için istihlâk edilen elektrik sarfiyatının resimden istisnası münasip görülmüştür. Ancak, kontör ve saat olmayan yerlerde sarfiyatın kilovat başına hesap imkânsızlığı karşısında, verginin istihlâk bedeli üzerinden ve % 10 nisbetinde istifası zarurî bulunmuştur. İstihlâk resminin hususî tenviratta kilovat başına iki, sınaî müesseselerde 1 kuruş ve havagazının da metre mikâbri seyyanen bir kuruş resme tâbi bulunması münasip görülmüş ve sokak tenviratı istisna edilerek kanun lâyihası bu suretle tanzim kılınmıştır.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar Na. 17
Esas No. 1/884

4 - VI - 1934

Yüksek Reisliğe

1871 numaralı kanuna zeylen Maliye ve kâletince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 28 - II - 1934 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan elektrik ve havagazı istihlâk vergisi kanun lâyihası encümenimize havale buyurulmakla Maliye vekili Fuat ve Sanayi umum müdürü Recai Beylerin huzur ile tetkik ve müzakere olundu:

Lâyihanın esbabı mucibesinde verilen izahata nazaran 1871 numaralı kanunla bu güne kadar tenviratta fatura üzerinden alınan yüzde beş istihlâk resmi elektrik fiyatları yüksek olan mahaller halkının diğerlerinden daha fazla resim ödemelerini icap etmekte, buna mukabil elektriği ucuz tedarik edenlerin lehine bir netice meydana getirmektedir.

Lâyihada bir taraftan bu adaletsizliği kaldırmak düşünüldüğü gibi diğer taraftan da umumî buhrandan müteessir olan bilûmunun vergi matrahlarının husule getirdiği ağırlı bir dereceye kadar karşılamak üzere tenviratta her tarafta seyyanen kilovatta iki kuruş alınması ve sanayide kuvvei muharrike olarak kullanılacak elektriğe de bu resmin teşmili mülâhaza edilmiştir.

Encümenimiz bu verginin bilhassa sanayi cephesinden yapacağı tesir üzerinde tevakkuf etmiş ve keyfiyeti uzun uzadıya tetkik ettikten sonra aşağıda arzedilen neticeye vâsıl olmuştur:

Bu gün sanayide istihlâk edilen elektrik sarfiyat bedeli muhtelif memleketlerin tesisat şeraitine göre değişmekte olup vasatî bir fiat üzerinden yapılan hesaba göre mevcut sanayide bu resim en ziyade çimento ve kereste üzerinde müessir olmaktadır. Çimentodaki bu tesir ise dosyada mevcut ve alâkadarları tarafından verilen istidaya nazaran ton başına ancak 90 kuruş derecesinde bir fark tevhit etmekte olup bu da bir torba çimentoda beş kuruş gibi ehemmiyetsiz bir fark yapacaktır.

Misal olarak encümenimize verilen bir kereste fabrikası hesabında da fiatın tayininde kuvvei muharrikeden ziyade el emeği sanat incelikleri gibi diğer âmiller müessir olduğu görülmüştür.

Lâyihadan kuvvei muharrikesini bizzat istihsal eden müesseselere bu resmin teşmil edilmediği anlaşılmaktadır. Bu vaziyetin bu gün ortada mevcut bir muvazeneti ihlâl edip etmeyeceği noktası üzerinde encümenimiz müzakeratını tâmik etmiş ve bu verginin kuvvei muharrikesini bizzat istihsal edenlere de teşmilini isteyen değirmençiler ile çimento fabrikalarının tahrirî müracaat ve mütalealarını tetkik etmiştir.

Maliye Vekili Beyin verdiği izahata nazaran Hükûmetçe lâyihanın tanzimi sırasında hususî kuvvei muharrikede kullanılan kömür ve mazot fiyatları esasen ucuz olmadığından bunların elde edecekleri kuvvetlerin umumî cereyan merkezlerinden alanlara nazaran daha ucuz olamayacağı

noktai nazarından hareket edildiği anlaşılmaktadır. Ancak hususî kuvvei muharrikede su cereyanlarından da istifade edilmekte olup bunların masrafları diğerlerinden çok aşağıya düşeceği, binaenaleyh muhtelif mevkilerde yekdiğerinden farklı vasaiti muharrike ile çalışan iki rakip müessese arasında vergi yolile muvazenesizlik hâsıl olacağı encümende mevzubahs olmuş ve Maliye Vekili Bey de halen mevcut istikrar ve muvazenevi bozmamak için hususî kuvvei muharrike ile çalışan sınaî müesseseler vaziyetinin ayrıca tetkik edileceğini vadetmiştir.

Lâyihanın umumî hükümleri encümence hemen aynen kabul edilmiş olup ancak (B) fıkrasında saat kelimesi tayyedilmiştir.

Bundan başka maden istihsalâtında sarfedilen elektrik, madenlerin istihsal masrafları üzerinde büyük tesir yapmakta olmasına ve bunların azamî derecede ucuza maledilerek rakip piyasalarda tutunabilmelerine şiddetle ihtiyaç bulunmasına binaen bunların alelîtlak istisna edilmesi encümence muvafık görülmüş ve maddenin (F) fıkrasına bu hükmü ifade edecek bir kaydın ilâvesinde faide mülâhaza edilmiştir.

Bazı belediye ve müesseseler kullandıkları elektrik cereyanlarını bizzat kendileri istihsal etmeyip başka merkezlerden toptan alarak tev-

zi ettiklerinden bu cereyanı hem alırken hem tevzi edenken resim tahakkuk ettirilmesi gibi bir mükerrerlik vaziyeti hâsıl olacağından buna mani olmak üzere de maddeye (G) fıkrası ilâve edilmiştir.

Bu gün medenî vesaitin en ilerisinde gelen elektriğin memleketimizin her tarafında temin ve teşmili faideli olduğundan yeniden tesisat yapacak kasabalarda bu resmin fiati arttırmamasından çekinerek vukubulacak teşebbüsleri geri bırakmaması için bu kabîl yeni tesisatın iki sene elektrik resminden istisnası encümence muvafık görülmüş ve bu maksatla maddeye (H) fıkrası ilâve edilmiştir.

Havalesi mucibince Maliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

İk. En. Rs.	M. M.	Kâ.
Edirne	Şehin K.	
Şakir	İsmail	
Aza	Aza	Aza
İstanbul	Zonguldak	Mardin
M. Yaşar	Hasan	Ali Rıza
Aza	Aza	Aza
Bolu	İstanbul	Bursa
Şükrü	Alâettin	Rüştü

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 26

Esas No. 1/884

21 - IV - 1934

Yüksek Reisliğe

Elektrik istihlâk resminin tadiline dair olup 1871 sayılı kanuna zeylen hazırlanan ve Başvekâletin 1 - III - 1934 tarih ve 495 sayılı tezkere-sile Büyük Meclise takdim olunup İktisat encümenince müzakereden sonra encümenimize tevdi olunan kanun lâyihası; Maliye vekili, İktisat vekâletinden Sanayi umum müdürü, Nafia vekâletinden İmtiyazlı şirketler müdürü hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu:

Lâyhada 1931 senesinden beri istihlâk resmine tâbi olan elektriğin bütçeye gelir temini için matrahının genişletilmesi, nisbetin arttırılması ve

bu arada matrah ölçüsü olan bedel yerine kıymetin konulması düşünülmüştür.

Encümenimize lâyiha ile birlikte bir çok istidalar da havale edilmiştir. Bunlarda şimdiye kadar muaf olan sanayiın bu resimden müteessir olarak eşya fiatlerinin yükseleceği ve elektrik terkedilerek resme tâbi olmayan diğer kuvvei muharrikelere geçileceği ve geçmeyen ve mutlaka elektrikle çalışmağa mecbur olan bir kısım müesseselerin ise diğer kuvvei muharrike kullanabilen müesseseler karşısında geniş bir maliyet farkına maruz kalacağı ileri sürülmüştür.

Encümenimiz lâyiha ile istidaldaki esasları şu şekilde tetkik ve mütalea etmiştir.

Resmin eşya maliyetine tesiri :

İktisat vekâletince hazırlanan dosyada bir nüshası mevcut olan cetvelde 1932 senesinde elektrik sarfeden muhtelif sınaî müesseselerin bu masraflarının maliyete nisbeti tesbit olunmuştur. Ekseriyetle elektrik masrafı, maliyetin yüzde biri değil yarımı nisbetindedir. İstisnaen kereste ve çimento sanayiinde elektrik masrafı yüzde 4, 46 ya kadar bir nisbette maliyete müessir olmaktadır. Halbuki çimento sanayii bu nisbetin nihayet yüzde altıya çıkmasından müteessir olacak vaziyette değildir. Esasen kıymeti az sıklığı çok bir madde olduğu için, nakliye ve sigorta masraflarının farkı yerli çimentolar için kâfi bir teminat olabilir. Halbuki bu sanayi gümrük ve teşviki sanayi kanunlarıyla da yüksek bir himayeye mazhurdur. Fabrikalar arasında mevcut fiyat birliği bütün bu tedbirlerden sonra istihsal kıymetile nisbet kabul etmeyecek derecede yüksek bir fiatle ve filî inhisar mahiyetinde çimento satışlarına müncer olmuştur.

Çimento fiatının bu gayritabiî yükselişi, Devlet işlerinde hem çimentonun pahalı, hem de bu bedel üzerinden yüzde ile verilen bazı hesapların yüksek olmasını intaç etmiştir ki, Devlet bütçesinin ölçüsüz kabaran çimento fiyatlarından fazla tediye ettiği miktar hayli mühim olarak tahmin olunabilir.

Elektrik resminin maliyete tesiri dolayısıyla temas edilen bu mevzua bu bahiste daha fazla yer ayırlanamıştır.

Elektrik istihlâkının azalması ve diğer kuvvei muharrikelere geçiş :

Encümenimiz bu mevzuu da alâka ile tetkik etmiştir. Elektrik kuvvei muharrikesinden resim alındığında müesseselerin diğer nevi muharrik kuvvetlere geçmeleri ve bu suretle mevcut tesisatı iptal ederek millî sermayenin mühim bir kısmını diğer kuvvei muharrike tesisatına yatırımları ihtimali ehemmiyetle derpiş edildi. Bu suretle vergi matrahının da hayli eksileceği, binaenaleyh vergiden beklenen miktarın alınmayacağı düşünüldü.

Ancak encümenimde imtiyazlı şirketler müdürü tarafından verilen izahata göre aynı sermaye ile çalışan sınaî müesseselerde su ile istihsal edilen beher kilovat saatin maliyeti 2,25 - 2,5; buhar ile istihsal edilen beher kilovat saatin mali-

yeti 5,5 - 6 kuruş, mazotla istihsal edilen beher kilovat saatin maliyeti 4 - 4,5 kuruştur. Halbuki bu yerlerde elektriğin beher kilovat saati üç kuruşa kadar satılmaktadır. Buna ilâve edilecek bir kuruş resmin müesseseler üzerinde büyük fark yapmayacağı, binaenaleyh ucuz elektrik istihlâk edilen muhitlerde kuvvei muharrikeleri değiştirmenin varit olamayacağı anlaşılır. Ancak elektriği pahalı istihlâk eden muhitlerde bilhassa su ve millî mahrukattan kuvvei muharrike istihsal edilebilen yerlerde resmin farklı bir vaziyet ihdas edeceği anlaşılmalı ve bunu önlemek üzere sınaî müesseseler için elektrik istihlâk fiyatına nazaran mütevatif bir resim tayin edilmiştir.

Esasen encümenimiz su ile veya pamuk çekirdeği, zeytin küsbesi, fındık kabuğu gibi millî mahrukattan istihsal edilen kuvvei muharrikelerin teşvik edilerek memlekette inkişaf ettirilmesi kanaatinde bulunmuştur. Mazot ile istihsal edilen kuvvei muharrikelerin ise son inhisar tedbirlerle bir az yüksek resme tâbi olacağı da mülâhaza olunmuştur.

Maamafih mutlaka elektrikle çalışmak ıstırasında olan büyük sanayi arasında resim yüzünden maliyet fiyatlarının ayrılması doğru görülmemiştir. Binaenaleyh umumî şebekeden alınarak kendisi istihsal ederek elektrik istihlâk eden müesseseler de resme tâbi tutulmuş ve bu müsavat prensipi tenvirat kısmına da teşmil edilmiştir.

A fıkrası : Encümenimiz yukarıda izah edilen adalet prensibinden mülhem olarak umumî tenvirat olan yerlerde makina ile hususî elektrik istihsal edenlerin de resme tâbi olmasını temin için fıkraya bir kayıt koymuştur.

B fıkrası aynen kabul edilmiştir.

C) Lâyihanın (E) fıkrası vergi mevzuuna ait olduğundan tertip itibarile buraya alınmış ve sınaî müesseseler için mütevatif nisbetler tayin olunmuştur.

Dokuz kuruş haddin muvafık olduğu encümenimde mütalealarını söyleyen salâhiyetkarlar tarafından teyit edilmiştir.

Elektriğin yalnız sınaî müesseselerde değil, nerede olursa olsun muharrik kuvvet olarak istimalinde resme tâbi olması zarurî görülmüş ve fıkra bunu ifade eder şekilde yazılmıştır.

D) Bu fıkra encümenimizce lâyihaya ilâve olunmuş kuvvei muharrike olarak elektriğini kendi istihsal eden ve rekabet sahasında az fark-

la büyük tesirler yapacak olan büyük sanayi vergi şümülüne sokulmuştur.

E) Verginin tahakkuk ve cibayetine ait olan C fıkrası tertip itibarile buraya alınmış ve peşin tediyeli saatlere ait hükümler konulduğu gibi ibareler tavih edilmiştir.

Ayrı bir fıkra ile de resmin tahakkuk, tahsil ve tesliminden müesseselerin mesul oldukları tasrih olunmuştur.

F) D fıkrası aynen alınmıştır.

G) İstisna hususunda encümenimiz İktisat encümeninin mütalealarını halile bırakmış ancak vergiye tâbi mahallerdeki umumî şebekelerden cereyan alan ve büyük şehirler civarında bulunan ufak kasabaların vergiden istisnasına mahal görülmemiştir (İstanbul ve İzmir ve civarı mesireleri gibi).

Her türlü iltibasa mahal kalmamak için vapurlarla şimendifer katarlarının ve diğer zatülhareke vasıtalarının hareketleri zamanında ve kendi ihtiyaçları için istihsal ettikleri elektriğin resimden muaf olduğu tasrih edilmiştir.

İktisat encümeninin yeni tesisatı iki sene muaf tutan ve bazı belediyelerin başka merkezden alarak tevzi ettikleri elektrik sarfiyatına

ait hükümleri ihtiva eden G ve H fıkraları aynen kabul edilmiştir.

Hükümetçe hazırlanan muvakkat madde encümenimizce ihtisas erbabının da mütaleasile tadil edilmiş 20 Mayıs ile 31 Mayıs 1934 arasında yapılacak endekslerden sonra yeni resmin başlayacağı tasrih edilmiştir.

Lâyihanın meriyet maddesi de bu hükme göre tadil edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe takdimine karar verildi.

Mal. E. Reisi	M. M.	Kâ.
Gümüşane	Isparta	Aydın
<i>H. Fehmi</i>	<i>Kemal Turan</i>	
Aza	Aza	Aza
İstanbul	Diyarbakır	İzmir
<i>Hamdi M.</i>	<i>Zülfü</i>	<i>Kâmil</i>
Aza	Aza	Aza
Kostamonu	Urfa	Balıkesir
<i>Refik</i>	<i>Behçet</i>	<i>Perteve</i>
Aza	Aza	
İçel	Manisa	
<i>Emin</i>	<i>Tahir</i>	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 93
Esas No. 1/884

3 - V - 1934

Yüksek Reisliğe

Elektrik ve havagazı istihlak resmi hakkında olup İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize tevdi kılınan kanun lâyihası Maliye vekili Fuat Beyle İktisat vekâleti Sanayi umum müdürü Recai ve Nafra vekâleti İmtiyazlı şirketler umum müdür muavini komiseri Etem Beyler hazır oldukları halde encümenimizce de tetkik ve müzakere edildi:

Maliye encümenince tesbit edilen şekil encümenimizce de muvafık görülerek ufak tefek bazı değişikliklerle kabul edilmiştir. Ancak İktisat encümenince de mevzubahs edildiği üze-

re bu resmin elektrik ve havagazile işleyen sınaî müesseselerden alınarak kömür, mazot ve emsali vesait ile işleyen mümasil müesseselerin müstesna tutulması sınaî hayatta bir muvazenesizlik ve sarsıntı vücude getirmesi melhuz gönülerek encümenince uzun uzadıya icra edilen müzakere neticesinde resmin bunlara dahi teşmili yolunda kanuna hüküm konulması muvafık görülmüş ise de meselenin hayli tetkika muhtaç bulunmasından ve müzakereye hazır bulunan İktisat ve Nafra vekâletlerinin teknik mümessilleri tarafından da şayanı kabul bir

formül teklif edilememesinden dolayı bu mevzuun Hükümetçe esaslı surette tetkik edilerek önümüzdeki malî sene zarfında bu maksadı teminen bir lâyiha hazırlanarak Büyük Meclise takdim olunması muvafık görülerek lâyihaya muvakkat bir madde ilâve olunmuştur. Bu esas dairesinde tanzim kılman kanun lâyihası tereihan ve müstacelen müzakeresi zımında

Umumî heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reislîğe takdim olunur.

Reis	Rs. V.	M. M.	
Burdur	Isparta	Bayazıt	Bursa
<i>M. Şeref</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>İhsan</i>	<i>Dr. Galip</i>
İstanbul	İzmir	Kayseri	
<i>Sadettin</i>	<i>Kâzım</i>	<i>A. Hilmi</i>	
Sivas	Erzurum	Konya	
<i>Rasim</i>	<i>Âsım</i>	<i>A. Muzaffer</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1718 numaralı ve 12 - VI - 1930 tarihli kanuna müzeyyel elektrik ve havagazı istihlâk resmi kanun lâyihası

MADDE 1 — 1871 numaralı ve 22 - VII - 1931 tarihli kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

A) Umumî elektrik ve havagazı tesisatı bulunan mahallerde elektrik sarfiyatı beher kilovat üzerinden (2) iki ve havagazı sarfiyatı da beher metre mikâbri üzerinden (1) bir kuruş istihlâk resmine tâbidir. Bu resim elektrik ve havagazı istihsal eden müesseseler tarafından aylık faturalara zammedilmek suretile fatura bedeli ile birlikte tahsil olunur ve tahsil tarihinden itibaren on beş gün zarfında alâkadar malsandıklarına teslim edilir. Şu kadar ki aylık fatura tanzimi mutad olmayan yerlerde istihsal müesseseleri bu resmi tediye üç aydan fazla taahhür edemezler.

Elektrik ve havagazı müesseseleri, resmin tahsil ve malsandıklarına teslimi ile mükellef ve mesuldürler.

B) Henüz elektrik veya havagazı kontörü veya saati konulmamış olan yerlerde bu aletler konuluncaya kadar, istihlâk resmi, sarfiyat bedelinin % 10 u nisbetinde olmak üzere tahsil ve her ayın sarfiyatına ait resim tutarı, ertesi ayın nihayetine kadar müesseseler tarafından malsandıklarına teslim olunur.

C) Yukarıda (A) ve (B) fıkraları mucibince tediyesi lâzımgelen resimler, miatlarında tediye olunmadığı takdirde müesseselerden % 10 zam ile ve tahsili emval kanununa tevfikân tahsil edilir.

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

1718 numaralı ve 12 - VI - 1930 tarihli kanuna müzeyyel elektrik ve havagazı istihlâk resmi kanun lâyihası

MADDE 1 — 1871 numaralı ve 22-VII-1931 tarihli kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

A) Umumî elektrik ve havagazı tesisatı bulunan mahallerde elektrik sarfiyatı beher kilovat üzerinden (2) iki ve havagazı sarfiyatı da beher metre mikâbri üzerinden (1) bir kuruş istihlâk resmine tâbidir. Bu resim elektrik ve havagazı istihsal eden müesseseler tarafından aylık faturalara zammedilmek suretile fatura bedeli ile birlikte tahsil olunur ve tahsil tarihinden itibaren on beş gün zarfında alâkadar malsandıklarına teslim edilir. Şu kadar ki aylık fatura tanzimi mutad olmayan yerlerde istihsal müesseseleri bu resmi tediye üç aydan fazla taahhür edemezler.

Elektrik ve havagazı müesseseleri, resmin tahakkuk ve tahsil ve malsandıklarına teslimi ile mükellef ve mesuldürler.

B - Henüz elektrik ve havagazı kontörü konulmamış olan yerlerde bu âletler konuluncaya kadar, istihlâk resmi, sarfiyat bedelinin %10 u nisbetinde olmak üzere tahsil ve her ayın sarfiyatına ait resim tutarı, ertesi ayın nihayetine kadar müesseseler tarafından malsandıklarına teslim olunur.

C - Yukarıda (A) ve (B) fıkraları mucibince tediyesi lâzımgelen resimler, miatlarında tediye olunmadığı takdirde müesseselerden % 10 zam ile ve tahsili emval kanununa tevfikân tahsil edilir.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

1718 numaralı ve 12 - VI - 1930 tarihli kanuna müzeyyel elektrik ve havagazı istihlâk resmi kanun lâyihası

MADDE 1 — 1871 numaralı ve 22 - VII - 1931 tarihli kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

A - Elektirik ve havagazı tesisatı olan yerlerde umumî şebekeden alarak elektrik sarfedenlerden beher kilovat saati üzerinden (2) ve havagazı sarfedenlerden beher metre mikâbrı üzerinden (1) kuruş istihlâk resmi alınır. Umumî tenvirat olan yerlerde makine ile hususî elektrik istihsal edenler de doğrudan doğruya bu resme tâbidirler.

B - Elektrik ve havagazı kontörü konulmamış yerlerde bu aletler konuluncaya kadar veya gayet ufak mikyasta götürü satışlarda istihlâk resmi sarfiyat bedelinin yüzde onu nisbetindedir.

C - Bilûmum sınaî müesseselerde ve hususî, umumî işlerde kuvvei muharrike olarak istihlâk edilen elektriğin beher kilovat saatinden aşağıda yazılı resimler alınır:

I - İstihlâk edilen elektriğin beher kilovat saatinin fiatı (9) kuruşa kadar (dokuz kuruş dahil) ise bir kuruş,

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

22 temmuz 1931 tarih ve 1871 numaralı kanunun ikinci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 22 temmuz 1931 tarih ve 1871 numaralı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

A - Aynen

B - Aynen

C - Bilûmum sınaî müesseselerde ve hususî, umumî işlerde (tramvay dahil) kuvvei muharrike olarak istihlâk edilen elektriğin beher kilovat saatinden aşağıda yazılı resimler alınır:

1) İstihlâk edilen elektriğin beher kilovat saatinin fiatı dokuz kuruşa kadar (dokuz kuruş dahil) ise bir kuruş,

D) Varidat tahakkuk idareleri tetkik memur ve müfettişleri Maliye murakıp ve müfettişleri resmin tahakkuk ve cibayetini müessesenin kuyut ve defatiri üzerinden tetkik ve murakabeye salâhiyettardırlar.

E) Sınai müesseselerde, elektrik istihlâk resmi kilovat başına 1 kuruş olarak alınır.

F) Belediyelere ait sokak ve caddeler (ve nüfusu 10 000 e kadar olan kasabalar) tenviratında kullanılan elektrik sarfiyatı resimden istisna edilmiştir.

D - Varidat tahakkuk idareleri tetkik memur ve müfettişleri maliye murakıp ve müfettişleri resmin, tahakkuk ve cibayetini müessese nin kuyut ve defatiri üzerinden tetkik ve mürakabeye salâhiyettardırlar.

E - Sınai müesseselerde, elektrik istihlâk resmi kilovat başına bir kuruş olarak alınır.

F - Belediyelere ait sokak ve caddeler tenviratı ve maden ocakları ile nüfusu on bine kadar olan kasabalara ait elektrik sarfiyatı resimden istisna edilmiştir.

G - Şehir ve kasabalar tenviratını taahhüt eden müessese ve belediyelerin bizzat istihsal etmeyip hariç bir merkezden aldıkları elektrik kuvveti resme tâbi değildir. Ancak bu kabül müessese ve belediyelerin müşterilerine sarf ve tevzi ettikleri miktar bu kanun hükmüne göre resme tâbi tutulur.

II - İstihlâk edilen elektriğin beher kilovat saatinin fiati (9) kuruştan yukarı ise (20) para,

III - Havagazının beher metremikâbı (20) para.

D - Bütün sınaî müesseselerin kendileri için istihsal ettikleri elektrikle elektrik müesseselerinin elektrik istihsalinden başka yerlerde kuvvei muharrike olarak istihlâk ettikleri elektrıklar de (C) fıkrası hükmüne tâbidir. Bunlarla (A) fıkrasının ikinci fıkrasındaki mükellefler her ay tahakkuk eden istihlâk resmini ertesi ayın on beşine kadar alâkalı malsandıḡına bir beyname ile verirler.

E - Elektrik veya havagazi istihlâk resmi bunu istihsal veya tevzi eden müesseseler tarafından aylık faturalara zammedilmek suretile fatura ile birlikte tahsil edilir.

Kumbaralı kontör kullanan yerler için müstehliklere kilovat saati üzerinden fatura çıkarılarak resim tahakkuk ettirilir.

Aylık fatura yapılmayan yerlerde istihsal ve tevzi müesseseleri bu resmin tahsilini üç aydan fazla geciktiremez. Resim tahsil tarihinden itibaren on beş gün içinde alâkalı malsandıḡına yatırılır. Müesseselerce elektrik ve havagazi bedelinden tahsil edilen her paranın tekabül ettiği istihlâke ait resim de birlikte tahsil edilmiş hükmündedir.

Elektrik ve havagazi müesseseleri resmin tahakkuk ve tahsil ve malsandıḡlarına teslimi ile mükellef ve mesuldür.

Yukarıdaki fıkralar mucibince tahsil edilen veya tahakkuk eden resimler miatlarında malsandıḡlarına yatırılmadıḡı takdirde müesseselerden % 10 fazlasile ve tahsili emval kanununa göre tahsil olunur.

F - Varidat tahakkuk idareleri tetkik memur ve müfettişleri maliye murakip ve müfettişleri resmin tahakkuk ve tahsilini müessesenin kayıtları ve defterleri üzerinden tetkik ve mürakabeye salâhiyetlidir.

G - Belediyelere ait sokak ve caddeler tenviratı ve maden ocakları ile nüfusu on bine kadar olan kasabalara ait elektrik sarfiyatı resimden istisna edilmiştir. Ancak resme tâbi bir mahaldeki umumî şebekeden cereyan alan kasabalar bu istisnanın dışındadır.

Vapurlar ve şimendifer katarları ile hareket-

2) İstihlâk edilen elektriğin beher kilovat saatinin fiatı dokuz kuruştan yukarı ise yirmi para,

3) Havagazının beher metre mikâbı yirmi para,

D) Aynen

E) Elektrik veya havagazi istihlâk resmi, bunu istihsal veya tevzi eden müesseseler tarafından aylık faturalara zammedilmek suretile fatura ile birlikte tahsil edilir.

Kumbaralı kontör kullanan yerler için müstehliklere kilovat saati üzerinden fatura çıkarılarak resim tahakkuk ettirilir.

Aylık fatura yapılmayan yerlerde istihsal ve tevzi müesseseleri bu resmin tahsilini üç aydan fazla geciktiremez. Resim, tahsil tarihinden itibaren on beş gün içinde alâkalı malsandıḡına yatırılır. Müesseselerce elektrik ve havagazi bedelinden tahsil edilen her paranın tekabül ettiği istihlâke ait resim de birlikte tahsil edilmiş hükmündedir.

Elektrik ve havagazi müesseseleri (Bizzat istihsal edenler dahil) resmin tahakkuk ve tahsil ve malsandıḡlarına teslimi ile mükellef ve mesuldür.

Yukarıdaki fıkralar mucibince tahsil edilen veya tahakkuk eden resimler miatlarında malsandıḡlarına yatırılmadıḡı takdirde müesseselerden yüzde on fazlasile ve tahsili emval kanununa göre tahsil olunur.

F - Aynen.

G - Belediyelere ait sokak ve caddeler tenviratı ve maden ocakları ile nüfusu on bine kadar olan kasabalara ait elektrik sarfiyatı resimden istisna edilmiştir. Ancak resme tâbi bir mahaldeki umumî şebekeden cereyan alan kasaba ve müesseseler bu istisnanın dışındadır.

Vapurlar ve şimendifer katarları ile hareket-

MADDE 2 — Bu kanun 1 haziran 1934 tarihinden muteberdir.

MUVAKKAT MADDE — Elektrik ve havagazi müesseseleri haziran 1934 ayı zarfında müşterilerin sarfiyat hesaplarını tesbit ve faturalarını ihzara mecburdurlar. Bu suretle mayıs 1934 nihayetine kadar tahakkuk edecek resim eski hükümler dahilinde istifa olunur.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili memurdur.

28 - II - 1934

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>Ş Saracoğlu</i>	M. M. V. <i>Zekâi</i>	Da. V. <i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Mal. V. <i>Fuat</i>	Mf. V. <i>Hikmet</i>	Na V. <i>Ali</i>
İk. V. <i>M. Celâl</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	G. İ. V. <i>Ali Rana</i>	Zr. V. <i>Muhlis</i>

H - Yeniden elektrik tesisatı yapılan şehir ve kasabalarda, bu tesisatın işlemeğe başlamasından itibaren iki sene müddetle, bu resmin tenvirata ait kısmı alınmaz.

MADDE 2 — Aynen

MADDE 3 — Aynen

leri esnasında elektrik istihsal eden zatülhareke vasıtalar da bu resimden müstesnadır .

İ - Şehir ve kasabalar tenviratını taahhüt eden müessese ve belediyelerin bizzat istihsal etmeyip hariç bir merkezden aldıkları elektrik kuvveti resme tâbi değildir. Ancak bu kabîl müessese ve belediyelerin müşterilerine tevzi ve kendi sarfettikleri miktar bu kanun hükmüne göre resme tâbi tutulur.

İ - H fıkrası aynen,

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MUVAKKAT MADDE — Elektrik ve hava-gazi müesseseleri bu kanunla resme tâbi tutulan yerlerdeki endeks muamelesini 20 mayıs 1934 ta-rihinden 31 mayıs 1934 akşamına kadar tesbit etmeğe mecburdurlar. Bu arada alman endeks-lerden sonraki sarfiyat bu kanundaki nisbetlere göre resme tâbidir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili memurdur.

leri esnasında elektrik istihsal eden zatülha-reke vasıtalar da bu resimden müstesnadır.

İ - Aynen.

J - İktisat encümeninin (H) fıkrası aynen.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1 — Maliye encüme-ninin muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2 — Elektrik ve ha-gazından gayri vesait ile işleyen sınaî müesse-selerden dahi elektrikle işleyen mümasillerinin tâbi olduğu resme muadil bir resim alınabil-mesini teminen Hükümetçe 1934 malî senesi zarfında bir lâyiha ihzar edilerek Büyük Mil-let Meclisine tevdi olunur.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

